

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1371/2007,**annettu 23 päivänä lokakuuta 2007,****rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 71 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä, ja ottavat huomioon sovittelukomitean 31 päivänä heinäkuuta 2007 hyväksymän yhteisen tekstin ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) On tärkeää, että yhteisen liikennepoliitikan puitteissa turvataan rautatieliikenteen matkustajien käyttäjänoikeudet sekä parannetaan rautateiden matkustajaliikennepalvelujen laatua ja tehokkuutta, jotta edistettäisiin rautatieliikenteen osuuden kasvua muihin liikennemuotoihin nähden.
- (2) Komission tiedonannossa ”Kuluttajapoliittinen strategia vuosiksi 2002–2006” ⁽⁴⁾ asetetaan tavoitteeksi saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja liikenteen alalla perustamissopimuksen 153 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- (3) Koska rautatiematkustaja on kuljetussopimuksen heikompi osapuoli, matkustajien oikeudet olisi turvattava tässä suhteessa.
- (4) Rautatieliikennepalveluihin liittyviin käyttäjänoikeuksiin kuuluu palvelua koskevien tietojen saanti ennen matkaa ja matkan aikana. Aina kun se on mahdollista, rautatieyritysten ja lipunmyyjien olisi annettava nämä tiedot etukäteen ja mahdollisimman pian.
- (5) Matkaa koskevien tietojen toimittamiseen liittyviä yksityiskohtaisempia vaatimuksia esitetään Euroopan laajuisen tavanomaisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta

19 päivänä maaliskuuta 2001 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/16/EY ⁽⁵⁾ tarkoitettuihin yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä.

- (6) Rautatieliikenteen matkustajien oikeuksien vahvistamisen olisi perustuttava jo voimassa olevaan kansainvälisen oikeuden järjestelmään, joka on sisällytetty kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan 9 päivänä toukokuuta 1980 tehdyn yleissopimuksen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä muutospöytäkirjalla (vuoden 1999 pöytäkirja), liitteeseen A – yhtenäiset oikeussäännökset sopimuksesta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta (CIV). Tämän asetuksen soveltamisalaa on kuitenkin syytä laajentaa niin, että matkustajia suojellaan kansainvälisen liikenteen lisäksi myös maiden sisäisessä liikenteessä.
- (7) Rautatieyritysten olisi tehtävä yhteistyötä helpottaakseen rautatieliikenteen matkustajien siirtymistä yhden liikenteenharjoittajan palveluista toisen liikenteenharjoittajan palveluihin tarjoamalla suoria lippuja aina kun se on mahdollista.
- (8) Tiedottamista ja lippujen toimittamista rautatieliikenteen matkustajille olisi helpotettava sovittamalla tietokonepohjaiset järjestelmät yhteisten vaatimusten mukaisiksi.
- (9) Matkatietojärjestelmiä ja paikanvarausjärjestelmiä olisi otettava edelleen käyttöön yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisesti.
- (10) Rautateiden matkustajaliikenteen palvelujen tulisi hyödyttää kansalaisia yleisesti. Sen vuoksi henkilöillä, jotka ovat vammaisia taikka vammasta, iästä tai muusta tekijästä johtuen liikuntarajoitteisia, olisi oltava samanlaiset mahdollisuudet rautateitse matkustamiseen kuin muilla kansalaisilla. Vammaisilla tai liikuntarajoitteisilla henkilöillä on sama oikeus vapaaseen liikkuvuuteen, valinnanvapauteen ja syrjimättömyyteen kuin kaikilla muilla kansalaisilla. Erittäistä huomiota olisi muun muassa kiinnitettävä rautatiepalvelujen saatavuutta, liikkuvaan kalustoon pääsyyn liittyviä olosuhteita ja junatiloja koskevien tietojen antamiseen vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille. Jotta aistivammaiset matkustajat saisivat tiedot junan viivästyneisestä parhaalla mahdollisella tavalla, olisi käytettävä tarpeen mukaan visuaalisia ja auditiivisiä tiedotusjärjestelmiä. Vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden olisi voitava ostaa matkalippuja junasta ilman lisäveloitusta.

⁽¹⁾ EUVL C 221, 8.9.2005, s. 8.

⁽²⁾ EUVL C 71, 22.3.2005, s. 26.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 28. syyskuuta 2005 (EUVL C 227 E, 21.9.2006, s. 490), neuvoston yhteinen kanta, vahvistettu 24. heinäkuuta 2006 (EUVL C 289 E, 28.11.2006, s. 1), Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 18. tammikuuta 2007 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma, annettu 25. syyskuuta 2007, ja neuvoston päätös, tehty 26. syyskuuta 2007.

⁽⁴⁾ EYVL C 137, 8.6.2002, s. 2.

⁽⁵⁾ EYVL L 110, 20.4.2001, s. 1, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 2007/32/EY (EUVL L 141, 2.6.2007, s. 63).

- (11) Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden olisi liikuntarajoitteisia henkilöitä koskevia yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä soveltamalla otettava huomioon vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet sen varmistamiseksi, että pääsy kaikkeen rakennettuun ympäristöön ja kuljetuskalustoon varmistetaan julkisia hankintoja koskevien yhteisön sääntöjen mukaisesti siten, että fyysiset esteet ja toiminnalliset rajoitukset poistetaan asteittain uutta kalustoa hankittaessa tai rakennettaessa tai laajoja kunnostustöitä tehtäessä.
- (12) Rautatieyrityksille olisi asetettava velvollisuus ottaa vakuutus tai tehdä vastaavia järjestelyjä, jotta ne kykenevät kantamaan rautatieliikenteen matkustajia koskevan vastuunsa tapaturman sattuessa. Rautatieyritysten vakuutuksen vähimmäismäärän olisi oltava tulevan uudelleentarkastelun aiheena.
- (13) Entistä varmemmista oikeuksista korvaukseen ja apuun junan viivästymisen, junayhteyden menettämisen tai matkan peruuttamisen yhteydessä olisi tultava suurempi kannustin rautatieliikenteen markkinoille, mikä hyödyttää matkustajia.
- (14) On suotavaa, että tässä asetuksessa luodaan matkustajille tarkoitettu korvausjärjestelmä sellaisia tapauksia varten, joissa viivästymiseen liittyy rautatieyrityksen vastuu, samalta pohjalta kuin COTIF:n ja erityisesti sen matkustajien oikeuksia koskevan CIV-liitteen määräysten mukainen kansainvälinen järjestelmä.
- (15) Jos jäsenvaltio myöntää rautatieyrityksille poikkeuksen tämän asetuksen säännöksistä, sen olisi kannustettava rautatieyrityksiä yhteistyössä matkustajia edustavien järjestöjen kanssa huolehtimaan korvauksia ja apua koskevista järjestelyistä siinä tapauksessa, että rautateiden matkustajaliikenteen palveluissa ilmenee vakava häiriö.
- (16) On myös toivottavaa, että onnettomuuksien uhrien ja heidän huollettaviensa lyhyen aikavälin taloudellista tilannetta helpotetaan heti onnettomuuden jälkeen.
- (17) Rautatieliikenteen matkustajien edun mukaista on, että yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa toteutetaan asianmukaiset toimet heidän henkilökohtaisen turvallisuutensa varmistamiseksi sekä asemilla että junissa.
- (18) Rautatieliikenteen matkustajien olisi voitava tehdä valitus tähän asetukseen perustuvien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta mille tahansa asianomaiselle rautatieyritykselle, ja heillä olisi oltava oikeus saada vastaus kohtuullisen ajan kuluessa.
- (19) Rautatieyritysten olisi määriteltävä, hallinnoitava ja valvottava rautatieliikenteen matkustajapalveluihin liittyviä palvelun laatonormeja.
- (20) Tämän asetuksen sisältöä olisi tarkasteltava uudelleen markkinakehityksen perusteella siltä osin, kuin on kyse rahoituksen kokonaismäärien mukauttamisesta inflaatioon, tiedottamisesta sekä palvelun laatua koskevista vaatimuksista; tämän asetuksen vaikutuksia palvelun laatuun olisi myös tarkasteltava uudelleen.
- (21) Tämä asetus ei saisi rajoittaa yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY⁽¹⁾ soveltamista.
- (22) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja varmistettava, että seuraamuksia sovelletaan. Seuraamusten, joihin voi sisältyä korvausten maksaminen asianomaiselle henkilölle, olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.
- (23) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän asetuksen tavoitteita, joita ovat yhteisön rautateiden kehittäminen ja matkustajien oikeuksien käyttöönotto, vaan ne voidaan toteuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (24) Tämän asetuksen tarkoituksena on kehittää rautateiden matkustajaliikenteen palveluja yhteisössä. Jäsenvaltioilla olisi sitä varten oltava mahdollisuus myöntää poikkeuksia, jotka koskevat palveluja alueilla, joilla liikennöinti tapahtuu huomattavalta osin yhteisön ulkopuolella.
- (25) Joidenkin jäsenvaltioiden rautatieyrityksillä saattaa olla vaikeuksia soveltaa kaikkia tämän asetuksen säännöksiä sen voimaantulosta alkaen. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava myöntää rautateiden kotimaan pitkän matkan matkustajaliikenteen palveluihin väliaikaisia poikkeuksia tämän asetuksen säännösten soveltamisesta. Väliaikaisia poikkeuksia ei kuitenkaan tulisi soveltaa tämän asetuksen säännöksiin, jotka koskevat vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuutta matkustaa junalla, matkustajien oikeutta ostaa junalippuja ilman aiheettomia vaikeuksia, rautatieyritysten vastuuta matkustajista ja näiden matkatavaroista, vaatimusta yritysten riittävästä vakuutuksesta tai vaatimusta, jonka mukaan yritysten on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden takaamiseksi rautatieasemilla ja junissa ja riskien hallitsemiseksi.

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 1882/2003 (EUVL L 284, 31.10.2003, s. 1).

- (26) Rautateiden matkustajaliikennepalvelut kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisessa liikenteessä ovat luonteeltaan erilaisia kuin pitkän matkan liikennepalvelut. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava myöntää rautateiden matkustajaliikennepalveluihin kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisessa liikenteessä poikkeuksia muiden tämän asetuksen säännösten soveltamisesta kuin niiden, joita olisi sovellettava kaikkiin rautateiden matkustajaliikennepalveluihin koko yhteisössä.
- (27) Tämän asetuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY⁽¹⁾ mukaisesti.
- (28) Komissiolle olisi erityisesti siirrettävä toimivalta hyväksyä täytäntöönpanotoimia. Koska nämä toimenpiteet ovat laajakantoisia ja niiden tarkoituksena on muuttaa tämän asetuksen muita kuin keskeisiä osia tai täydentää sitä lisäämällä siihen uusia muita kuin keskeisiä osia, niistä on päätettävä päätöksen 1999/468/EY 5 a artiklassa säädettyä valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen,

OVAT ANTANEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

Tässä asetuksessa vahvistetaan säännöt seuraavista seikoista:

- tiedot, jotka rautatieyritysten on annettava, kuljetussopimusten tekeminen, lippujen kirjoittaminen ja rautatieliikenteen tietokonepohjaisen tieto- ja varausjärjestelmän toteuttaminen;
- rautatieyritysten vastuu ja niiden vakuutusvelvollisuus matkustajiin ja matkustajien matkatavaroihin nähden;
- rautatieyritysten velvollisuudet matkustajiin nähden viivästymistapauksissa;
- rautateilla matkustavien vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden suojele ja auttaminen;
- liikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten määrittäminen ja seuranta, matkustajien henkilökohtaiseen turvallisuuteen liittyvien riskien hallinta ja valitusten käsittely; ja
- yleiset täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

(1) EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23, päätös sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2006/512/EY (EUVL L 200, 22.7.2006, s. 11).

2 artikla

Soveltamisala

- Tätä asetusta sovelletaan koko yhteisössä yhden tai useamman, rautatieyritysten toimiluvista 19 päivänä kesäkuuta 1995 annetun neuvoston direktiivin 95/18/EY⁽²⁾ mukaisesti toimiluvan saaneen rautatieyrityksen tuottamiin kaikkiin rautatiematkoihin ja -palveluihin.
- Tätä asetusta ei sovelleta sellaisiin rautatieyrityksiin ja liikennepalveluihin, joilla ei ole direktiivin 95/18/EY mukaista toimilupaa.
- Jäljempänä 9, 11, 12 ja 19 artiklaa, 20 artiklan 1 kohtaa sekä 26 artiklaa sovelletaan tämän asetuksen voimaantulosta alkaen kaikkiin rautateiden matkustajaliikennepalveluihin koko yhteisön alueella.
- Jäsenvaltio voi avoimuutta ja syrjimättömyyttä noudattaen myöntää tämän asetuksen muiden säännösten kuin 3 kohdan soveltamisesta rautateiden kotimaan matkustajaliikennepalveluihin enintään viiden vuoden ajaksi poikkeusluvan, joka voidaan uudistaa kaksi kertaa kulloinkin enintään viiden vuoden ajaksi.
- Jäsenvaltio voi avoimuutta ja syrjimättömyyttä noudattaen myöntää poikkeusluvan tämän asetuksen muiden säännösten kuin tämän artiklan 3 kohdan soveltamisesta rautateiden matkustajaliikennepalveluihin kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisessa liikenteessä. Rautateiden matkustajaliikennepalvelujen erottelunsa kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisen liikenteen välillä jäsenvaltioiden on noudatettava yhteisön rautateiden kehittämisestä 29 päivänä heinäkuuta 1991 annettuun neuvoston direktiiviin 91/440/ETY⁽³⁾ sisältyviä määritelmiä. Jäsenvaltioiden on näitä määritelmiä soveltaessaan käytettävä seuraavia perusteita: välimatka, vuorotiheys, aikataulumukaisten pysähdysten lukumäärä, käytettävä kalusto, matkalippujärjestelmät, matkustajamäärien vaihtelu ruuhka-aikojen ja muiden aikojen välillä, junien tunnuksien ja aikataulut.
- Jäsenvaltio voi myöntää avoimuutta ja syrjimättömyyttä noudattaen enintään viideksi vuodeksi väliaikaisen, uusittavissa olevan poikkeusluvan tämän asetuksen säännösten soveltamisesta, sellaisiin palveluihin tai matkoihin, joiden merkittävä osa rautateiden matkustajaliikennepalvelusta, mukaan lukien vähintään yksi aikataulun mukainen asemalla pysähtyminen, tapahtuu yhteisön ulkopuolella.
- Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 4, 5 ja 6 kohdan mukaisesti myönnettyistä poikkeusluvista. Komissio ryhtyy asianmukaisiin toimiin, jos osoittautuu, että myönnetty poikkeuslupa ei ole tämän artiklan säännösten mukainen. Viimeistään 3 päivänä joulukuuta 2014 komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen 4, 5 ja 6 kohdan mukaisesti myönnettyistä poikkeusluvista.

(2) EYVL L 143, 27.6.1995, s. 70, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/49/EY (EUVL L 164, 30.4.2004, s. 44).

(3) EYVL L 237, 24.8.1991, s. 25, direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2006/103/EY (EUVL L 363, 20.12.2006, s. 344).

3 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1. 'rautatieyrityksellä' direktiivin 2001/14/EY (1) 2 artiklassa määriteltyä rautatieyritystä ja mitä tahansa muuta julkista tai yksityistä yritystä, jonka toimena on harjoittaa rautateiden tavara- ja/tai matkustajaliikennettä ja joka on velvollinen huolehtimaan vetopalveluista; tähän kuuluvat myös yksinomaan vetopalveluja tarjoavat yritykset;
2. 'kuljettajalla' sopimuspuolena olevaa rautatieyritystä, jonka kanssa matkustaja on tehnyt kuljetussopimuksen, tai peräkkäisiä rautatieyrityksiä, jotka ovat kyseisen sopimuksen perusteella vastuuvollisia;
3. 'suorittavalla kuljettajalla' rautatieyritystä, joka ei ole tehnyt matkustajan kanssa kuljetussopimusta mutta jolle kuljetussopimuksen tehnyt rautatieyritys on antanut tehtäväksi suorittaa kuljetuksen osittain tai kokonaan;
4. 'rataverkon haltijalla' elintä tai yritystä, joka on erityisesti vastuussa direktiivin 91/440/ETY 3 artiklassa määritellyn rautateiden infrastruktuuriin tai sen osan perustamisesta ja ylläpidosta, mihin voi kuulua myös rataverkon valvonta- ja turvajärjestelmien hallinnointi. Verkkoa tai verkon osaa koskevat rataverkon haltijan tehtävät voidaan osoittaa eri elimille tai yrityksille;
5. 'aseman haltijalla' jäsenvaltiossa olevaa organisaatioyksikköä, jolle on annettu vastuu rautatieasemien hallinnosta ja joka voi olla rataverkon haltija;
6. 'matkanjärjestäjällä' direktiivin 90/314/ETY (2) 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua matkanjärjestäjää tai välittäjää, joka ei ole rautatieyritys;
7. 'lippunmyyjällä' liikennepalvelujen vähittäismyymää, joka tekee kuljetussopimuksia ja myy lippuja rautatieyrityksen puolesta tai omaan lukuunsa;
8. 'kuljetussopimuksella' rautatieyrityksen tai lippunmyyjän matkustajan kanssa tekemää sopimusta, joka koskee yhden tai useamman kuljetuspalvelun suorittamista maksua vastaan tai korvauksetta;
9. 'varauksella' asiakirjan muodossa olevaa tai sähköistä vahvistusta, joka oikeuttaa matkustamiseen edellyttäen, että aiemmin on vahvistettu matkustusjärjestelyt, joihin on merkitty henkilötiedot;
10. 'suoralla lipulla' lippua tai lippuja, jotka vastaavat kuljetussopimusta, joka on tehty yhden tai useamman rautatieyrityksen liikenneomien peräkkäisten rautatiematkojen tekemistä varten;
11. 'kotimaan matkustajaliikennepalvelulla' matkustajaliikennepalvelua, joka ei ylitä jäsenvaltion rajaa;
12. 'viivästymisellä' eroa sen ajan, jolloin matkustajan oli julkaistun aikataulun mukaisesti määrä saapua, ja hänen tosiasiallisen tai arvioidun saapumisaikansa välillä;
13. 'näyttölipulla' tai 'kausilipulla' matkalippua, joka oikeuttaa sen oikean haltijan matkustamaan rajoittamattoman määrän rautatiematkoja tietyn ajan tietyllä reitillä tai tietyllä verkolla;
14. 'rautatieliikenteen tietokonepohjaisella tieto- ja varausjärjestelmällä' tietokonepohjaista järjestelmää, jossa on tiedot kaikista rautatieyritysten tarjoamista rautatieliikennepalveluista; matkustajaliikenteen osalta järjestelmään on tallennettu tiedot muun muassa:
 - a) matkustajaliikenteen reiteistä ja aikatauluista;
 - b) matkustajaliikenteen vapaista paikoista;
 - c) kuljetusmaksuista ja erityisistä ehdoista;
 - d) vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuuksista kulkea junalla;
 - e) toiminnoista, joiden avulla voidaan tehdä varauksia tai kirjoittaa lippuja tai suoria lippuja sikäli kuin jokin näistä palveluista tai kaikki nämä palvelut ovat käytettävissä;
15. 'vammaisella' tai 'liikuntarajoitteisella henkilöllä' henkilöä, jonka liikuntakyky on hänen kulkuneuvoja käyttäessään rajoittunut (pysyvän tai väliaikaisen sensorisen tai motorisen) fyysisen vamman, kehitysvamman tai älyllisen vajavaisuuden tai jonkin muun vamman tai iän takia ja jonka tilanne edellyttää asianmukaista huomiota ja kaikille matkustajille tarjolla olevien palvelujen mukauttamista kyseisen henkilön erityisiin tarpeisiin;
16. 'yleisillä kuljetusehdoilla' lain mukaisesti kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevien yleisten ehtojen tai tariffien muodossa asetettuja ja liikenteenharjoittajan noudattamia ehtoja, joista on tullut kuljetussopimuksen tekemisen myötä sen olennainen osa;
17. 'ajoneuvolla' matkustajien kuljetuksen yhteydessä kuljetettavaa moottoriajoneuvoa tai perävaunua.

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/14/EY, annettu 26 päivänä helmikuuta 2001, rautateiden infrastruktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntämisestä ja rautateiden infrastruktuuriin käyttömaksujen perimisestä (EYVL L 75, 15.3.2001, s. 29), direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2004/49/EY.

(2) Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1990, matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista (EYVL L 158, 23.6.1990, s. 59).

II LUKU

KULJETUSSOPIMUS, TIEDOTUS JA LIPUT

4 artikla

Kuljetussopimus

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, kuljetussopimuksen tekemiseen ja toteuttamiseen sekä siihen liittyvään tiedottamiseen ja lippujen toimittamiseen sovelletaan liitteessä I olevien II ja III osan määräyksiä.

5 artikla

Polkupyörät

Rautatieyritysten on annettava matkustajille mahdollisuus tuoda tarvittaessa korvausta vastaan junaan polkupyöriä, jos ne ovat helposti käsiteltäviä, jos tämä ei häiritse kyseistä rautatieliikennepalvelua ja jos kalusto sen sallii.

6 artikla

Velvollisuuksista luopumista koskeva kielto ja rajojen määrittäminen

1. Tämän asetuksen mukaisia matkustajiin kohdistuvia velvollisuuksia ei voida rajoittaa eikä niistä voida luopua esimerkiksi kuljetussopimukseen sisältyvällä vapauttavalla tai rajoittavalla lausekkeella.
2. Rautatieyritykset voivat tarjota sopimusehtoja, jotka ovat matkustajan kannalta suotuisampia kuin tässä asetuksessa asetetut ehdot.

7 artikla

Velvollisuus tiedottaa liikenteen lakkauttamisesta

Rautatieyritysten tai tarvittaessa rautateiden julkisista palveluhankintasopimuksista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten on tiedotettava yleisölle liikenteen lakkauttamisesta asianmukaisia keinoja käyttäen ja ennen toteuttamista koskevien päätösten tekemistä.

8 artikla

Matkaa koskevat tiedot

1. Rautatieyritysten ja lipunmyyjien, jotka tarjoavat yhden tai useamman rautatieyrityksen puolesta kuljetussopimuksia, on pyynnöstä annettava matkustajalle ainakin liitteessä II olevassa I osassa mainitut tiedot, jotka liittyvät matkoihin, joista asianomainen rautatieyritys tarjoaa kuljetussopimusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan soveltamista. Lipunmyyjien, jotka tarjoavat kuljetussopimuksia omaan lukuunsa, ja matkanjärjestäjien on annettava nämä tiedot, jos ne ovat saatavissa.
2. Rautatieyritysten on annettava matkustajille matkan aikana vähintään liitteessä II olevassa II osassa mainitut tiedot.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot on annettava mahdollisimman käyttökelpoisessa muodossa. Tältä osin on kiinnitettävä erityistä huomiota kuulo- ja/tai näkörajoitteisten henkilöiden tarpeisiin.

9 artikla

Lippujen, suorien lippujen ja varausten saatavuus

1. Rautatieyritysten ja lipunmyyjien on tarjottava lippuja ja suoria lippuja, jos niitä on saatavilla, ja otettava vastaan varauksia.
2. Rautatieyritysten on toimitettava lippuja matkustajille seuraavista myyntipisteistä vähintään yhden välityksellä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 kohdan soveltamista:
 - a) lipputoimistoista tai lipunmyyntiautomaateista;
 - b) puhelimen, Internetin tai muun yleisesti saatavilla olevan tietotekniikan välityksellä;
 - c) junista.
3. Rautatieyritysten on toimitettava lippuja julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten perusteella tarjottavien palveluiden osalta seuraavista myyntipisteistä vähintään yhden välityksellä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 ja 5 kohdan soveltamista:
 - a) lipputoimistoista tai lipunmyyntiautomaateista;
 - b) junista.
4. Rautatieyritysten on tarjottava mahdollisuutta lippujen saantiin kulloisellekin matkalle junasta, ellei mahdollisuutta ole rajoitettu tai evätty turvallisuussyistä tai petosten torjumiseksi tai siksi, että paikanvaraus on pakollinen, tai ymmärrettävistä kaukallisista syistä johtuen.
5. Jos lähtöasemalla ei ole lipputoimistoa tai lippuautomaattia, matkustajille on tiedotettava rautatieasemalla:
 - a) mahdollisuudesta ostaa lippu puhelimitse, Internetin välityksellä tai junassa sekä tällöin noudatettavista menettelyistä;
 - b) lähimmästä päärautatieasemasta tai paikasta, jossa on lippu-toimisto ja/tai lippuautomaatti.

10 artikla

Matkatietojärjestelmät ja varausjärjestelmät

1. Rautatieyritysten ja lipunmyyjien on tässä artiklassa tarkoitettujen tietojen antamista ja lippujen kirjoittamista varten käytettävä rautatieliikenteen tietokonepohjaista tieto- ja varausjärjestelmää, joka on tarkoitettu perustaa tässä artiklassa tarkoitetuilla menettelyillä.

2. Tähän asetukseen sovelletaan direktiivissä 2001/16/EY tarkoitettuja yhteensopivuutta koskevia teknisiä eritelmiä.

3. Komissio hyväksyy Euroopan rautatieviraston ehdotuksesta matkustajia koskevien telemaattisten sovellusten yhteentoimivuuden tekniset eritelmit viimeistään 3 päivänä joulukuuta 2010. Yhteentoimivuuden tekniset eritelmit mahdollistavat liitteessä II mainittujen tietojen antamisen ja lippujen kirjoittamisen tämän asetuksen mukaisesti.

4. Rautatieyritykset muuttavat tietokonepohjaiset tieto- ja varausjärjestelmänsä yhteentoimivuuden teknisten eritelmien mukaisiksi yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä määritetyn käyttöönottosuunnitelman mukaisesti.

5. Jollei direktiivin 95/46/EY säännöksistä muuta johdu, ei rautatieyritys eikä lipunmyyjä saa paljastaa yksittäisiin varauksiin liittyviä henkilötietoja muille rautatieyrityksille ja/tai lipunmyyjille.

III LUKU

RAUTATIEYRITYKSEN VASTUU MATKUSTAJISTA JA NÄIDEN MATKATAVAROISTA

11 artikla

Vastuu matkustajista ja näiden matkatavaroista

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, ja sanotun rajoittamatta sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä, jonka nojalla matkustajille myönnetään lisäkorvausta vahingoista, matkustajia ja näiden matkatavaroita koskevasta rautatieyritysten vastuusta säädetään liitteessä I olevan IV osan I, III ja IV luvussa ja sekä VI ja VII osassa.

12 artikla

Vakuutus

1. Direktiivin 95/18/EY 9 artiklassa asetetun velvollisuuden katsotaan siltä osin kuin se liittyy matkustajia koskevaan vastuuseen edellyttävän, että rautatieyritys on riittävästi vakuutettu tai se suorittaa järjestelyjä vastatakseen tämän asetuksen mukaisista vastuistaan.

2. Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle raportin vakuutuspuolustajan vähimmäismäärän asettamisesta rautatieyrityksille viimeistään 3 päivänä joulukuuta 2010. Raportin lisänä on tarvittaessa asiaa koskevia aiheellisia ehdotuksia tai suosituksia.

13 artikla

Ennakkomaksut

1. Jos matkustaja kuolee tai loukkaantuu, liitteessä I olevan 26 artiklan 5 kohdan mukaisen rautatieyrityksen on viipymättä ja viimeistään 15 päivän kuluttua siitä, kun korvaukseen oikeutetun luonnollisen henkilön henkilöllisyys on todettu, suoritettava ennakkomaksu, joka kattaa kyseisen henkilön välittömät taloudelliset tarpeet ja joka on suhteessa siihen, mitä vahinkoa hän on kärsinyt.

2. Kuolemantapauksessa kyseisen ennakkomaksun on oltava vähintään 21 000 euroa matkustajaa kohti, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.

3. Ennakkomaksun suorittaminen ei merkitse korvausvastuun tunnustamista, ja se voidaan vähentää tämän asetuksen perusteella maksettavista myöhemmistä määristä, mutta se on maksettava takaisin ainoastaan, jos vahinko on aiheutunut matkustajan huolimattomuudesta tai virheestä tai jos henkilö, jolle ennakkomaksu suoritettiin, ei ollut korvaukseen oikeutettu henkilö.

14 artikla

Korvausvastuun kiistäminen

Vaikka rautatieyritys kiistäisi olevansa vastuussa kuljettamalleen matkustajalle aiheutuneista ruumiillisista vahingoista, sen on ryhdyttävä kaikkiin kohtuudella vaadittaviin toimiin avustaakseen matkustajaa, joka vaatii vahingonkorvausta kolmansilta osapuolilta.

IV LUKU

VIIVÄSTYMISET, JUNAYHTEYDEN MENETTÄMINEN JA LIIKENNEPALVELUN PERUUTTAMINEN

15 artikla

Vastuu viivästyimisistä, junayhteyden menettämisestä ja liikennepalvelun peruuttamisesta

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, rautatieyritysten vastuuseen viivästyymisen, junayhteyden menettämisen ja liikennepalvelun peruuttamisen osalta sovelletaan liitteessä I olevan IV osan II luku.

16 artikla

Korvaus tai uudelleenreititys

Jos perustellusti arvioidaan olevan todennäköistä, että kuljetuspuolelman mukaiseen lopulliseen määräpaikkaan saavutaan yli 60 minuuttia viivästyneenä, matkustajalla on heti oltava mahdollisuus valita jokin seuraavista vaihtoehdoista:

- lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan takaisin samoilla ehdoilla, joilla se on maksettu, kultakin matkan osalta, joka jää tekemättä, sekä jo tehdyiltä osilta matkaa, jos matkasta ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman kannalta hyötyä, sekä tarvittaessa paluumatka mahdollisimman pian ensimmäiseen lähtöpaikkaan. Lipun hinnan palauttaminen on suoritettava samoilla ehdoilla kuin 17 artiklassa tarkoitettujen korvauksien maksaminen; tai
- matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla mahdollisimman pian lopulliseen määräpaikkaansa; tai
- matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempänä ajankohtana.

17 artikla

Matkalipun hinnan korvaaminen

1. Matkustaja voi kuljetusoikeutta menettämättä vaatia rautatieyrittäjästä korvausta häntä kohdanneesta, matkalipussa ilmoitetun lähtö- ja saapumipaikan välillä tapahtuvasta viivästyisestä, jonka osalta lipun hintaa ei ole palautettu 16 artiklan säännösten mukaisesti. Viivästyksistä maksettavat vähimmäiskorvaukset ovat seuraavat:

- a) 25 prosenttia matkalipun hinnasta 60–119 minuutin viivästyisestä;
- b) 50 prosenttia matkalipun hinnasta 120 minuutin tai sitä pidemmästä viivästyisestä.

Matkustajat, joilla on näyttölippu tai kausilippu ja jotka sen voimassaoloaikana kärsivät toistuvista myöhästymisistä tai peruuttamisista, voivat vaatia asianmukaista korvausta rautatieyrittäjien soveltamien korvausjärjestelmien mukaisesti. Näissä järjestelmissä on vahvistettava perusteet myöhästymisten ja korvauksen suuruuden laskemiselle.

Myöhästymisestä suoritettava korvaus on laskettava sen hinnan perusteella, jonka matkustaja on todellisuudessa suorittanut myöhässä olleesta palvelusta.

Jos kuljetussopimus on meno-paluumatkaa varten, korvaus viivästyisestä joko meno- tai paluumatkalla lasketaan suhteessa puoleen lipusta maksetusta hinnasta. Samaten viivästyneen liikennepalvelun hinta missä tahansa muussa kuljetussopimuksen muodossa, joka mahdollistaa matkustamisen useissa toisiaan seuraavissa jaksoissa, lasketaan osuutena koko hinnasta.

Viivästymisaajan laskemisessa ei oteta huomioon viivästyksiä, jotka rautatieyrittäjä voi osoittaa tapahtuneen niiden alueiden ulkopuolella, joihin Euroopan yhteisön perustamissopimusta sovelletaan.

2. Korvaus matkalipun hinnasta on maksettava kuukauden kuluessa korvausvaatimuksen esittämisestä. Korvaus voidaan maksaa matkakuponkeina ja/tai muina palveluina, jos niiden ehdot ovat joustavat (erityisesti voimassaoloaika ja määräaika). Korvaus on matkustajan pyynnöstä maksettava rahana.

3. Matkalipun hinnasta maksettavasta korvauksesta ei saa vähentää rahoitustoimiin liittyviä kustannuksia, kuten maksuja tai puhelin- tai postimerkkikustannuksia. Rautatieyrittäjät voivat asettaa vähimmäisrajan, jonka alittuessa korvausta ei makseta. Tämä raja saa olla enintään neljä euroa.

4. Matkustajalla ei ole oikeutta korvaukseen, jos hänelle on ilmoitettu viivästyisestä ennen matkalipun ostamista tai jos viivästyminen eri liikennepalvelun käytön tai uudelleenreitityksen takia on edelleen alle 60 minuuttia.

18 artikla

Avunanto

1. Kun liikennepalvelu lähtee tai saapuu viivästyneenä, rautatieyrittäjien tai aseman haltijan on tiedotettava matkustajille tilanteesta sekä arvioidusta lähtö- ja saapumisajasta heti, kun kyseiset tiedot ovat saatavissa.

2. Kun 1 kohdassa tarkoitettu viivästyminen ylittää 60 minuuttia, matkustajille on lisäksi tarjottava ilmaiseksi:

a) aterioita ja virvokkeita kohtuullisessa suhteessa odotusaikaan, mikäli niitä on junassa tai asemalla saatavissa tai niitä voidaan kohtuudella toimittaa sinne;

b) silloin kun se on fyysisesti mahdollista, hotelli- tai muu majoitus sekä rautatieaseman ja majoituspaikan välinen kuljetus, jos majoittuminen yhdeksi tai useammaksi yöksi on välttämätöntä tai jos aiottua pitempi oleskelu osoittautuu välttämättömäksi;

c) jos juna on pysähtynyt raiteille, kuljetus junasta rautatieasemalle, vaihtoehtoiseen lähtöpaikkaan tai liikennepalvelun lopulliseen määräpaikkaan, silloin kun se on fyysisesti mahdollista.

3. Jos rautatieliikennepalvelua ei voida enää jatkaa, rautatieyrittäjien on järjestettävä matkustajille mahdollisimman nopeasti vaihtoehtoinen kuljetuspalvelu.

4. Rautatieyrittäjien on matkustajan pyynnöstä merkittävä lipun tapauksesta riippuen, että liikennepalvelu on viivästynyt, johtanut junayhteyden menettämiseen tai peruutettu.

5. Rautatieyrittäjien on 1, 2 ja 3 kohtaa sovellettaessa kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin ja mahdollisiin saattajiin.

V LUKU

VAMMAISET JA LIIKUNTARAJOTTEISET HENKILÖT

19 artikla

Oikeus kuljetukseen

1. Rautatieyrittäjien ja aseman haltijoiden on vammaisia tai liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien järjestöjen aktiivisella myötävaikutuksella laadittava tai niillä on oltava säännöt vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeudesta kuljetukseen ilman syrjintää.

2. Vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille on tarjottava varaukset ja liput ilman lisäkustannuksia. Rautatieyrittäjä, lipunmyyjä tai matkanjärjestäjä ei saa kieltäytyä tekemästä vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön pyytämää varausta eikä myymästä lippua tällaiselle henkilölle eikä myöskään vaatia, että tällaisen henkilön seurassa matkustaa toinen henkilö, paitsi milloin tämä on ehdottoman välttämätöntä 1 kohdassa tarkoitettujen oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen noudattamiseksi.

20 artikla

Vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille tiedottaminen

1. Rautatieyrittäjän, lipunmyyjän tai matkanjärjestäjän on pyynnöstä ilmoitettava vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuudesta käyttää rautatiepalveluja ja liikkuvaan kalustoon pääsyn edellytyksistä 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen palvelujen käyttöä koskevien sääntöjen mukaisesti sekä tiedotettava vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille junassa tarjottavista järjestelyistä.

2. Kun rautatieyrittäjä, lipunmyyjä ja/tai matkanjärjestäjä soveltaa 19 artiklan 2 kohdassa säädettyä poikkeusta, sen on pyynnöstä ilmoitettava kyseiselle vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle perustelunsa kirjallisesti viiden arkipäivän kuluessa varauksen tai matkalipun kirjoittamisen epäämisestä tai saattajan vaatimisesta.

21 artikla

Palvelujen saatavuus

1. Rautatieyrittäjien ja aseman haltijoiden on liikuntarajoitteisia henkilöitä koskevia YTE:iä noudattamalla varmistettava vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden pääsy asemille, laitureille, liikkuvaan kalustoon ja kaikkiin palveluihin.

2. Jos junassa tai asemalla ei ole avustamista varten henkilökuntaa, rautatieyrittäjien ja aseman haltijoiden on kaikin kohtuullisin keinoin pyrittävä mahdollistamaan se, että vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat matkustaa rautateitse.

22 artikla

Avunanto rautatieasemilla

1. Vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön lähtiessä rautatieasemalta, jolla on virantoimituksessa olevaa henkilöstöä, matkustaessa tällaisen rautatieaseman kautta tai saapuessa tällaiselle rautatieasemalle aseman haltijan on huolehdittava korvauksetta siitä, että kyseinen henkilö saa sellaista apua, että hän voi nousta lähtevään junaan tai poistua määräpaikkaan saapuvasta junasta matkalla, jota varten hän on ostanut lipun, sanotun rajoittamatta 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja palvelujen käyttöä koskevia sääntöjä.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää 1 kohtaa koskevasta poikkeuksesta silloin, kun henkilöt käyttävät liikennepalvelua, josta on tehty voimassa olevan yhteisön lainsäädännön mukainen julkisia palveluhankintoja koskeva sopimus, edellyttäen että toimivaltainen viranomaisena on perustanut vaihtoehtoisia palveluja tai järjestelyjä, jotka takaavat vastaavantasoisien tai paremman liikennepalvelujen saatavuuden.

3. Asemilla, joilla ei ole henkilökuntaa, rautatieyrittäjien ja aseman haltijan on huolehdittava siitä, että tiedot, jotka koskevat lähimpiä asemia, joilla on henkilökuntaa, ja vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden välittömästi saatavissa olevia avustuspalveluja, asetetaan nähtäville helposti saataviksi 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen mukaisesti.

23 artikla

Avunanto junissa

Rajoittamatta 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja oikeutta kuljetukseen koskevia sääntöjä rautatieyrittäjien on huolehdittava siitä, että vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilö saa korvauksetta apua noustessaan junaan, ollessaan junassa tai poistuessaan junasta.

Tätä artiklaa sovellettaessa avunanto junissa tarkoittaa kaikkia kohtuullisia pyrkimyksiä sellaisen vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle tarkoitetun avun antamiseksi, jonka turvin kyseinen henkilö voi junassa käyttää samoja palveluja kuin muut matkustajat, kun henkilön vamma tai liikuntarajoitteisuus estää häntä käyttämästä näitä palveluja itsenäisesti ja turvallisesti.

24 artikla

Avunannon edellytykset

Rautatieyrittäjien, aseman haltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on toimittava yhteistyössä 22 ja 23 artiklan mukaisen avun antamiseksi vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille seuraavien alakohtien mukaisesti:

- Apua annetaan sillä ehdolla, että rautatieyrittäjälle, aseman haltijalle, lipunmyyjälle tai matkanjärjestäjälle, jolta lippu on ostettu, on ilmoitettu kyseisen henkilön avuntarpeesta vähintään 48 tuntia ennen kuin apua tarvitaan. Silloin kun samalla lipulla voidaan matkustaa useita matkoja, yksi ilmoitus riittää, edellyttäen, että seuraavien matkojen aikataulusta annetaan asianmukaiset tiedot.
- Rautatieyrittäjien, aseman haltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on toteutettava tarvittavat toimet ilmoitusten vastaanottamiseksi.
- Jos ilmoitusta ei ole tehty a alakohdan mukaisesti, rautatieyrittäjien ja aseman haltijan on pyrittävä kaikin tavoin huolehtimaan avun antamisesta siten, että vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilö voi matkustaa.

- d) Aseman haltijan tai muun valtuutetun henkilön on ilmoitettava rautatieasemalla ja sen ulkopuolella sijaitsevat pisteet, joissa vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat ilmoittaa tulostaan rautatieasemalle ja pyytää tarvitsemaansa apua, sanotun rajoittamatta muiden yhteisöjen toimivaltaa rautatieaseman tilojen ulkopuolella sijaitsevien alueiden suhteen.
- e) Apua annetaan sillä edellytyksellä, että vammaisen tai liikuntarajoitteinen henkilö saapuu ilmoitettuun pisteeseen antavan rautatieyrityksen tai aseman haltijan ilmoittamaan määräaikaan mennessä. Määräaika ei saa olla aikaisempi kuin 60 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa tai määräaika, jona kaikkien matkustajien edellytetään ilmoittautuvan. Jos vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön saapumiselle ei ole asetettu määräaika, tämän on saavuttava ilmoitettuun pisteeseen viimeistään 30 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa tai määräaika, jona kaikkien matkustajien edellytetään ilmoittautuvan.

25 artikla

Liikkumisvälineiden tai muiden erityisvälineiden korvaaminen

Jos rautatieyritys on vastuussa vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön käyttämien liikkumisvälineiden tai muiden erityisvälineiden täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vaurioitumisesta, minkäänlaista taloudellista ylärajaa ei sovelleta.

VI LUKU

TURVALLISUUS, VALITUKSET JA LIKENNEPALVELUN LAATU

26 artikla

Matkustajien henkilökohtainen turvallisuus

Rautatieyritysten, rataverkon haltijoiden ja aseman haltijoiden on kunkin omalla vastuualueellaan toteutettava yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa asianmukaiset toimenpiteet ja mukautettava ne viranomaisten määrittelemän turvallisuustason mukaisiksi matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi rautatieasemilla ja junissa ja riskien hallitsemiseksi. Niiden on toimittava yhteistyössä ja vaihdettava tietoja sellaisten toimien ehkäisemisestä koskevista parhaista toimintatavoista, jotka todennäköisesti heikentävät turvallisuustasoa.

27 artikla

Valitukset

1. Rautatieyrityksen on perustettava valitusten käsittelymenetely tämän asetuksen kattamia oikeuksia ja velvoitteita varten. Rautatieyrityksen on huolehdittava siitä, että sen yhteystiedot ja työkieli (työkielet) tunnetaan yleisesti matkustajien keskuudessa.

2. Matkustaja voi tehdä valituksen mille tahansa osallisena olleelle rautatieyritykselle. Valituksen vastaanottajan on kuukauden kuluessa joko annettava perusteltu vastaus tai perustelluissa tapauksissa ilmoitettava matkustajalle, mihin päivään mennessä enintään kolmen kuukauden kuluttua valituksen jättämisestä vastauksista voidaan odottaa.

3. Rautatieyrityksen on julkistettava vastaanotettujen valitusten määrä ja luokat, käsitellyt valitukset, vastausaika ja mahdollisesti toteutetut parannustoimet 28 artiklassa tarkoitettussa vuosikertomuksessa.

28 artikla

Liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset

1. Rautatieyritysten on määriteltävä liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset ja otettava käyttöön laadunhallintajärjestelmä pitääkseen yllä liikennepalvelujen laatua. Laatuvaatimuksissa on otettava huomioon ainakin liitteessä III luetellut seikat.

2. Rautatieyritysten on valvottava omien liikennepalvelujensa tasoa liikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten mukaisesti. Niiden on joka vuosi julkistettava kertomus liikennepalvelujensa laadun tasosta yhdessä vuosikertomuksensa kanssa. Liikennepalvelujen laadun tasoa koskevat kertomukset on julkistettava rautatieyritysten Internet-sivuilla. Nämä kertomukset on myös asetettava saataville Euroopan rautatieviraston Internet-sivuilla.

VII LUKU

TIEDOTTAMINEN JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

29 artikla

Matkustajien oikeuksista tiedottaminen

1. Myydessään rautatiematkaan oikeuttavia matkalippuja rautatieyritysten, aseman haltijoiden ja matkanjärjestäjien on tiedotettava matkustajille heidän tämän asetuksen mukaisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Tämän tiedottamisvelvollisuuden täyttämiseksi rautatieyritykset, aseman haltijat ja matkanjärjestäjät voivat käyttää komission kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä laatimaa ja rautatieyritysten, aseman haltijoiden ja matkanjärjestäjien saataville saattamaa yhteenvettoa tämän asetuksen säännöksistä.

2. Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on ilmoitettava matkustajille asemalla ja junassa asianmukaisella tavalla jäsenvaltioiden 30 artiklan nojalla nimeämän elimen yhteystiedot.

30 artikla

Täytäntöönpano

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä elin tai elimet, joka vastaa tai jotka vastaavat tämän asetuksen täytäntöönpanosta. Kunkin elimen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että matkustajien oikeuksia kunnioitetaan.

Kunkin elimen on oltava organisaatioltaan, rahoituspäätöksiltään, oikeudelliselta rakenteeltaan ja päätöksenteoltaan riippumaton rataverkon haltijoista, maksujenperintäelimistä, käyttöoikeuksia myöntävistä elimistä sekä rautatieyrityksistä.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän kohdan mukaisesti nimitystä elimestä tai elimistä sekä sen tai niiden vastuualueista.

2. Matkustaja voi valittaa 1 kohdan mukaisesti nimetyille asianmukaiselle elimelle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle asianmukaiselle elimelle tämän asetuksen väitetystä rikkomisesta.

31 artikla

Täytäntöpanoelinten välinen yhteistyö

Edellä 30 artiklassa tarkoitettujen täytäntöpanoelinten on vaihdettava tietoja työskentely- ja päätöksentekoperiaatteistaan ja -käytännöistään päätöksentekoperiaatteiden sovittamiseksi yhteen koko yhteisössä. Komissio tukee niitä tässä tehtävässä.

VIII LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

32 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on annettava säännökset tämän asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet niiden soveltamisen varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näistä säännöksistä ja toimenpiteistä komissiolle viimeistään 3 päivänä kesäkuuta 2010 ja viipymättä kaikista säännöksiin myöhemmin tehdyistä muutoksista.

33 artikla

Liitteet

Toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän asetuksen muita kuin keskeisiä osia mukauttamalla sen liitteitä, lukuun ottamatta liitettä I, päätetään 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Strasbourgissa 23 päivänä lokakuuta 2007.

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies
H.-G. PÖTTERING

34 artikla

Muutossäännökset

1. Edellä olevien 2, 10 ja 12 artiklan täytäntöönpanon edellyttämistä toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän asetuksen muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, päätetään 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

2. Toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän asetuksen muita kuin keskeisiä osia mukauttamalla siinä tarkoitettuja rahoitusmääriä, liitetä I lukuun ottamatta, inflaatiokehityksen mukaisesti, päätetään 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

35 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa direktiivin 91/440/ETY 11 a artiklalla perustettu komitea.

2. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 5 a artiklan 1–4 kohtaa sekä 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

36 artikla

Kertomus

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen täytäntöönpanosta ja erityisesti liikennepalvelujen laatuvaatimuksista viimeistään 3 päivänä joulukuuta 2012.

Kertomus perustuu tämän asetuksen sekä direktiivin 91/440/ETY 10 b artiklan mukaisesti toimitettuihin tietoihin. Kertomukseen liitetään tarvittaessa asianmukaisia ehdotuksia.

37 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 24 kuukauden kuluttua siitä, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
M. LOBO ANTUNES

LIITE I

Ote kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan 9 päivänä toukokuuta 1980 tehdyn yleissopimuksen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (CIV) 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä muutospöytäkirjalla,

liitteenä A

olevista yhtenäisistä oikeussäännöksistä, jotka koskevat sopimusta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta

II OSA

KULJETUSSOPIMUKSEN SOLMIMINEN JA TOIMEENPANO

6 artikla

Kuljetussopimus

1. Kuljetussopimuksella kuljettaja sitoutuu kuljettamaan matkustajan sekä tarvittaessa matkatavaran ja ajoneuvot määräpaikkaan sekä luovuttamaan matkatavaran ja ajoneuvot määräpaikassa.
2. Kuljetussopimuksen todisteena on yksi tai useampi matkustajalle kirjoitettu matkalippu. Matkalipun puuttuminen, puutteellisuus tai katoaminen ei vaikuta kuljetussopimuksen olemassaoloon eikä voimassaoloon, vaan kuljetussopimus pysyy näiden yhtenäisten oikeussäännösten alaisena, ottaen kuitenkin huomioon 9 artiklan mukaiset seuraukset.
3. Matkalippu on, kunnes toisin osoitetaan, todiste kuljetussopimuksen solmimisesta ja sen sisällöstä.

7 artikla

Matkalippu

1. Matkalippujen muoto ja sisältö sekä se, millä kielellä ja millaisin kirjaimin ne on painettava ja täytettävä, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.
2. Matkalipussa on oltava ainakin seuraavat merkinnät:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut merkinnät, jotka tarvitaan todistamaan kuljetussopimuksen solmiminen sekä sen sisältö ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan tästä sopimuksesta johtuvat oikeutensa.
3. Matkustajan on lipun vastaanottaessaan varmistauduttava siitä, että se on hänen pyyntönsä mukainen.
4. Matkalippu voidaan luovuttaa toiselle ainoastaan, ellei siinä ole mainittu matkustajan nimeä eikä matkaa ole aloitettu.
5. Matkalippu voi olla myös luettaviksi kirjoitusmerkeiksi muunnettavien elektronisten tietotallenteiden muodossa. Tietojen tallennukseen ja käsittelyyn käytettävien menettelyjen on taattava tällaisen matkalipun samanarvoisuus muussa muodossa olevan matkalipun kanssa, erityisesti sen todistusvoiman suhteen.

8 artikla

Kuljetusmaksun maksaminen ja palauttaminen

1. Ellei matkustajan ja kuljettajan kesken ole toisin sovittu, on kuljetusmaksu maksettava etukäteen.
2. Ehdot, joilla kuljetusmaksu palautetaan, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

9 artikla

Matkustusoikeus. Junasta poistaminen

1. Matkustajalla on matkan alusta lähtien oltava voimassa oleva matkalippu, jonka hänen on esitettävä lippuja tarkastettaessa. Yleisissä kuljetusehdoissa voidaan määrätä,
 - a) että matkustajan, joka ei esitä voimassa olevaa matkalippua, on maksettava kuljetusmaksu ja sen lisäksi lisämaksu;
 - b) että matkustaja, joka kieltäytyy heti maksamasta kuljetusmaksua tai lisämaksua, voidaan poistaa junasta;
 - c) palautetaanko lisämaksu ja millä ehdoin.
2. Yleisissä kuljetusehdoissa voidaan määrätä, ettei matkustajia, jotka
 - a) vaarantavat liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden tai muiden matkustajien turvallisuuden,
 - b) häiritsevät kohtuuttomasti muita matkustajia,oteta kuljetettavaksi tai että heidät voidaan poistaa junasta kesken matkaa ja ettei tällaisilla henkilöillä ole oikeutta vaatia kuljetusmaksun ja matkatavararahdin palauttamista.

10 artikla

Hallinnollisten muodollisuuksien täyttäminen

Matkustajan on noudatettava tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä.

11 artikla

Junan peruuntuminen tai myöhästyminen. Jatkoysteiden menettäminen

Kuljettajan on tarvittaessa merkittävä matkalippuun, että juna on peruutettu tai jatkoysteys menetetty.

III OSA

KÄSIMATKATAVARAN, ELÄINTEN, MATKATAVARAN JA AJONEUVOJEN KULJETUS

I luku

Yhteiset määräykset

12 artikla

Sallitut esineet ja eläimet

1. Matkustaja saa kuljettaa mukanaan helposti kannettavia esineitä (käsimatkatavara) ja eläviä eläimiä yleisten kuljetusehtojen mukaisesti. Lisäksi hän saa kuljettaa mukanaan suurikokoisia esineitä yleisten kuljetusehtojen erityismääräysten mukaisesti. Esineitä ja eläimiä, jotka voivat häiritä muita matkustajia tai aiheuttaa vahinkoja, ei saa kuljettaa käsimatkatavarana.
2. Matkustaja voi jättää esineitä ja eläimiä kuljetettavaksi matkatavarana yleisten kuljetusehtojen mukaisesti.
3. Kuljettaja voi henkilökuljetuksen yhteydessä ottaa kuljetettavaksi ajoneuvoja yleisten kuljetusehtojen erityismääräysten mukaisesti.
4. Vaarallisia aineita voidaan kuljettaa käsimatkatavarana, matkatavarana tai ajoneuvoissa, jotka kuljetetaan rautateitse tämän osan määräysten mukaisesti, vain jos vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskeva ohjesääntö (RID) sen sallii.

*13 artikla***Tarkastus**

1. Kuljettajalla on oikeus tarkastaa, että kuljetettavat esineet ja eläimet (käsimatkatavara, matkatavara, ajoneuvot kuormineen) ovat kuljetusmääräysten mukaisia, milloin on perusteltua syytä epäillä kuljetusmääräysten rikkomista ja edellyttäen, etteivät sen valtion lait ja määräykset, jonka alueella tarkastus suoritetaan, sitä kiellä. Matkustaja on kutsuttava olemaan läsnä tarkastuksessa. Ellei hän siihen saavu tai ellei hän ole tavattavissa, kuljettajan on toimitettava tarkastus kahden riippumattoman todistajan läsnä ollessa.
2. Jos todetaan, ettei kuljetusmääräyksiä ole noudatettu, kuljettaja voi vaatia matkustajaa suorittamaan tarkastuksesta aiheutuneet kulut.

*14 artikla***Hallinnollisten muodollisuuksien täyttäminen**

Matkustajan on kuljetettavien esineiden ja eläinten (käsimatkatavara, matkatavara, ajoneuvot kuormineen) osalta noudatettava tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä. Hänen tulee olla läsnä näiden esineiden tarkastuksessa, elleivät kunkin valtion lait ja määräykset myönnä poikkeusta.

II luku

Käsimatkatavara ja eläimet*15 artikla***Valvonta**

Matkustajan on valvottava käsimatkatavaraa ja mukanaan kuljettamia eläimiä.

III luku

Matkatavara*16 artikla***Matkatavaran kirjaaminen**

1. Matkatavaran kuljetusta koskevat sopimusvelvoitteet määritellään matkatavaratodistuksessa, joka on luovutettava matkustajalle.
2. Matkatavaratodistuksen puuttuminen, puutteellisuus tai katoaminen ei vaikuta matkatavaran kuljetusta koskevien sopimusten olemassaoloon eikä voimassaoloon, vaan ne pysyvät näiden yhtenäisten oikeussäännösten alaisina, ottaen kuitenkin huomioon 22 artiklan mukaiset seuraukset.
3. Matkatavaratodistus on, kunnes toisin osoitetaan, todiste matkatavaran kirjaamisesta ja sen kuljetusehdoista.
4. Kunnes toisin osoitetaan, oletetaan, että matkatavara oli kuljettajan ottaessa sen kuljetukseen ulkonaisesti hyvässä kunnossa ja että kollien lukumäärä ja paino täsmäsivät matkatavaratodistuksen merkintöjen kanssa.

*17 artikla***Matkatavaratodistus**

1. Matkatavaratodistuksen muoto ja sisältö sekä se, millä kielellä ja millaisin kirjaimin se on painettava ja täytettävä, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa. 7 artiklan 5 kohtaa sovelletaan vastaavasti.
2. Matkatavaratodistukseen tulee olla merkitty ainakin seuraavat tiedot:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;

- c) kaikki muut ilmoitukset, jotka tarvitaan osoittamaan sopimusvelvoitteet matkatavaran kuljetuksessa ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeutensa.
3. Ottaessaan vastaan matkatavaratodistuksen matkustajan on tarkistettava, että todistus on laadittu hänen ilmoitustensa mukaisesti.

18 artikla

Kirjaaminen ja kuljetus

1. Ellei yleisissä kuljetusehdoissa ole määrätty poikkeuksia, kirjattua matkatavaraa otetaan kuljetettavaksi ainoastaan esittäessä vähintään matkatavaran määräpaikalle saakka kelpaava matkalippu. Muussa suhteessa matkatavaran kirjaaminen tapahtuu niiden määräysten mukaan, jotka ovat voimassa paikkakunnalla, jolla matkatavara jätetään kuljetettavaksi.
2. Jos yleisten kuljetusehtojen mukaan matkatavara voidaan ottaa kuljetettavaksi esittämättä matkalippua, on näiden yhteisten oikeussäännösten määräyksiä matkustajan oikeuksista ja velvollisuuksista matkatavaroidensa suhteen sovellettava vastaavasti myös matkatavaran lähettäjään.
3. Kuljettaja voi kuljettaa matkatavaran toisella junalla, toista reittiä tai toisilla liikennevälineillä kuin mitä matkustaja käyttää.

19 artikla

Matkatavararahdin maksaminen

Ellei matkustajan ja kuljettajan välillä ole toisin sovittu, on matkatavararahdi maksettava jätettäessä matkatavara kuljetettavaksi.

20 artikla

Matkatavaran merkitseminen

Matkustajan on merkittävä jokaiseen kalliin hyvin näkyvään paikkaan kestävästi ja selvästi:

- a) nimensä ja osoitteensa;
- b) määräpaikka.

21 artikla

Matkustajan määräämisoikeus matkatavaraan nähden

1. Jos olosuhteet sallivat eivätkä tulli- tai muiden hallintoviranomaisten määräykset ole esteenä, matkustaja voi vaatia matkatavaran luovuttamista lähetyspaikalla matkatavaratodistuksen palauttamista sekä yleisten kuljetusehtojen niin määrätessä matkalipun esittämistä vastaan.
2. Yleiset kuljetusehdot voivat sisältää lisäksi muita määräyksiä määräämisoikeudesta matkatavaraan nähden, erityisesti määräyksiä määräpaikan muutoksesta ja tämän mahdollisista kustannusseurauksista matkustajalle.

22 artikla

Matkatavaran luovutus

1. Matkatavara luovutetaan matkatavaratodistusta ja tapauksen mukaan lähetystä rasittavien kulujen suoritusta vastaan. Kuljettaja on oikeutettu, ei kuitenkaan velvollinen, toteamaan, onko matkatavaratodistuksen haltija oikeutettu saamaan matkatavaran haltuunsa.
2. Matkatavara katsotaan luovutetuksi matkatavaratodistuksen haltijalle myös, kun määräpaikalla voimassa olevien määräysten mukaisesti
- a) se on jätetty tulli- tai veroviranomaisille heidän toimipaikkoihinsa tai varastoihinsa silloin, kun nämä eivät ole kuljettajan valvonnassa;
- b) elävät eläimet on annettu kolmannen henkilön huostaan.

3. Matkatavaratodistuksen haltija voi vaatia määräpaikalla, että matkatavara annetaan hänelle niin pian kuin on sovittu sekä tarpeen vaatiessa tulli- tai muiden hallintoviranomaisten määräysten täyttämiseen tarpeellinen aika on kulunut.
4. Ellei matkatavaratodistusta esitetä, on kuljettaja velvollinen luovuttamaan matkatavaran vain sille, joka todistaa oikeutensa siihen; jos tätä oikeutta ei katsota riittävän selvästi toteennäytetyksi, voi kuljettaja vaatia vakuuden.
5. Matkatavara luovutetaan kirjauksessa määräpaikaksi merkityllä paikalla.
6. Matkatavaratodistuksen haltijalla, joka ei ole saanut matkatavaraansa 3 kohdassa mainitulla tavalla, on oikeus vaatia, että matkatavaratodistukseen merkitään päivä ja kellonaika, jolloin hän on käynyt matkatavaraa vaatimassa.
7. Oikeudenomistaja voi kieltäytyä vastaanottamasta matkatavaraa, jos kuljettaja ei noudata hänen pyyntöään olla läsnä tarkistettaessa matkatavaran kunto väitetyin vahingon toteamiseksi.
8. Muussa suhteessa matkatavaran luovutus tapahtuu luovutuspaikalla voimassa olevien määräysten mukaisesti.

IV luku

Ajoneuvot

23 artikla

Kuljetusehdot

Yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskeissa erityismääräyksissä määrätään erityisesti kuljetukseen otto-, kirjaamis-, kuormaus-, kuljetus-, purkaus- ja luovutusehdot sekä matkustajan velvollisuudet.

24 artikla

Kuljetusasiakirja

1. Ajoneuvojen kuljetusta koskevat sopimusvelvoitteet määrätään kuljetusasiakirjassa, joka luovutetaan matkustajalle. Kuljetusasiakirja voi olla matkalipun osa.
2. Kuljetusasiakirjan muoto ja sisältö sekä se, millaisin kirjaimin se on painettava ja täytettävä, määrätään yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskeissa erityismääräyksissä. 7 artiklan 5 kohtaa sovelletaan vastaavasti.
3. Kuljetusasiakirjassa on oltava ainakin seuraavat merkinnät:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut ilmoitukset, jotka tarvitaan osoittamaan sopimusvelvoitteet ajoneuvojen kuljetuksessa ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeutensa.
4. Ottaessaan vastaan kuljetusasiakirjan matkustajan on tarkistettava, että se on laadittu hänen ilmoitustensa mukaisesti.

25 artikla

Sovellettava oikeus

Ellei tässä luvussa toisin määrätä, sovelletaan ajoneuvojen kuljetukseen III luvun mukaisia matkatavaran kuljetusmääräyksiä.

IV OSA

KULJETTAJAN VASTUU

I luku

Vastuu matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta

26 artikla

Vastuuperiaatteet

1. Kuljettaja on vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut matkustajan kuolemasta, ruumiinvammasta tai muusta fyysisen tai henkisen koskemattomuuden haitasta rautatien käyttöön liittyvän onnettomuuden seurauksena matkustajan oleskellessa junassa, noustessa siihen tai siitä poistuessa, käytettävästä rataverkosta riippumatta.
2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa:
 - a) jos onnettomuus on aiheutunut rautatien käyttöön kuulumattomasta seikasta, jota kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia;
 - b) onnettomuus on aiheutunut matkustajan syystä;
 - c) onnettomuus johtuu kolmannen henkilön käyttäytymisestä, jota kuljettaja tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ei ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia. Toista kuljetusyritystä, joka käyttää samaa rataverkkoa, ei katsota kolmanneksi henkilöksi; takautumisoikeus säilyy muuttumattomana.
3. Jos onnettomuus johtuu kolmannen henkilön käyttäytymisestä eikä kuljettaja tästä huolimatta ole kokonaan vapaa vastuustaan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti, hän vastaa kaikesta vahingosta näiden yhtenäisten oikeussäännösten rajoituksin, ottaen kuitenkin huomioon kolmanteen henkilöön kohdistuvat mahdolliset takautumisoikeudet.
4. Nämä yhtenäiset oikeussäännökset eivät vaikuta siihen vastuuseen, joka saattaa tulla kuljettajan kannettavaksi muissa kuin 1 kohdassa edellytetyissä tapauksissa.
5. Jos yhden ainoan kuljetussopimuksen nojalla tapahtuvan kuljetuksen suorittajina on perättäisiä kuljettajia, matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta vastaa se kuljettaja, jonka kuljetussopimuksen mukaan tuli suorittaa kuljetusta onnettomuuden sattuessa. Jos kuljetuksen suorittajana oli tällöin kuljettajan asemesta suorittava kuljettaja, molemmat vastaavat yhteisvastuullisesti näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaisesti.

27 artikla

Vahingonkorvaus kuolemantapauksessa

1. Jos matkustaja on saanut surmansa, vahingonkorvaus käsittää:
 - a) matkustajan kuolemasta aiheutuvat välttämättömät kustannukset, erityisesti kustannukset ruumiin kuljetuksesta ja hautauksesta;
 - b) ellei kuolema ole seurannut välittömästi, 28 artiklassa määrätyt korvaukset.
2. Jos matkustajan kuoleman johdosta henkilöt, joita hän lain nojalla oli tai olisi ollut tulevaisuudessa velvollinen elättämään, menettävät toimeentulonsa, on myös tämän menetyks korvattava. Sellaisten henkilöiden vahingonkorvausvaateet, joiden elatuksesta matkustaja on huolehtinut lain häntä siihen velvoittamatta, ratkaistaan kansallisen oikeuden mukaan.

28 artikla

Vahingonkorvaus loukkaantumistapauksissa

Jos matkustaja on saanut ruumiinvamman tai hänen fyysistä tai henkistä koskemattomuuttaan on muuten loukattu, vahingonkorvaus käsittää:

- a) korvauksen välttämättömistä kuluista, erityisesti hoidosta ja kuljetuksesta;
- b) korvauksen joko täydellisestä tai osittaisesta työkyvyttömyydestä tai tarpeiden lisääntymisestä aiheutuneesta haitasta.

29 artikla

Muiden henkilövahinkojen korvaaminen

Kansallisen oikeuden mukaan ratkaistaan, onko ja missä määrin kuljettajan suoritettava korvausta muusta kuin 27 ja 28 artiklassa tarkoitettusta haitasta.

30 artikla

Vahingonkorvauksen muoto ja yläraja kuoleman- ja loukkaantumistapauksissa

1. Edellä 27 artiklan 2 kohdassa ja 28 artiklan b alakohdassa tarkoitettu vahingonkorvaus on suoritettava kertakaikkisen pääoman muodossa. Jos kuitenkin kansallisen oikeuden mukaan elinkoron maksaminen on sallittua, korvaus suoritetaan tässä muodossa, jos loukkaantunut matkustaja tai 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen oikeudenomistajien sitä pyytävät.

2. Tämän artiklan 1 kohdan nojalla maksettavan vahingonkorvauksen suuruus määrätään kansallisen oikeuden mukaan. Kuitenkin näiden yhtenäisten oikeussäännösten soveltamista varten määrätään 175 000 laskentayksikön yläraja pääomana tai tätä pääomaa vastaavana elinkorkona kutakin matkustajaa kohti siinä tapauksessa, että tämä raja kansallisen oikeuden mukaan on alhaisempi.

31 artikla

Muut kuljetusvälineet

1. Muissa kuin 2 kohdan tapauksissa vastuuta matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta koskevia määräyksiä ei sovelleta vahinkoihin, jotka syntyvät kuljetuksessa, joka kuljetussopimuksen mukaisesti ei tapahdu rautateitse.

2. Jos rautatievaunut kuljetetaan junalautalla, vastuuta matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta koskevia määräyksiä sovelletaan 26 artiklan 1 kohdassa ja 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin vahinkoihin, jotka aiheutuvat matkustajalle rautatien käyttöön liittyvän onnettomuuden seurauksena matkustajan oleskellessa näissä vaunuissa, noustessa niihin tai niistä poistuessa.

3. Jos rautatieliikenne poikkeuksellisista syistä keskeytyy tilapäisesti ja matkustajat kuljetetaan muulla kulkuneuvolla, kuljettaja on vastuussa näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaisesti.

II luku

Vastuu aikataulun noudattamatta jättämisestä

32 artikla

Vastuu junan peruuntumisesta tai myöhästymisestä tai jatkoyhteyden menettämisestä

1. Kuljettaja vastaa matkustajalle vahingosta, joka aiheutuu siitä, ettei junan peruuntumisen tai myöhästymisen tai jatkoyhteyden menettämisen johdosta matkaa voida jatkaa samana päivänä tai kyseisissä olosuhteissa matkan jatkamista samana päivänä ei voida kohtuudella vaatia. Vahingonkorvaus käsittää matkustajalle yöpymisestä sekä häntä odottaville henkilöille ilmoittamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos peruutus, myöhästyminen tai jatkoyhteyden menetys johtuu jostakin seuraavasta syystä:

a) rautatien käytöstä riippumattomat seikat, joita kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää niiden seurauksia;

b) matkustajan virhe; tai

c) kolmannen henkilön käyttäytyminen, jota kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia. Toista kuljetusyritystä, joka käyttää samaa rataverkkoa, ei katsota kolmanneksi henkilöksi; takautumisoikeudet säilyvät muuttumattomana.

3. Se, onko kuljettajan suoritettava korvausta muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista vahingoista ja missä määrin, määräytyy kansallisen oikeuden mukaan. Tätä määräystä ei sovelleta 44 artiklan tapauksessa.

III luku

Vastuu käsimatkatavarasta, eläimistä, matkatavarasta ja ajoneuvoista

1 OSASTO

Käsimatkatavara ja eläimet

33 artikla

Vastuu

1. Matkustajan kuollessa tai loukkaantuessa vastaa kuljettaja myös vahingosta, joka aiheutuu matkustajan yllä olevien tai hänen käsimatkatavarana mukanaan kuljettamiensa esineiden täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta. 26 artiklaa sovelletaan vastaavasti.

2. Muussa suhteessa kuljettaja on vastuussa vahingoista, jotka aiheutuvat esineiden, käsimatkatavaran tai eläinten, joiden valvonta 15 artiklan mukaan kuuluu matkustajalle, täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta vain silloin, kun vahinko on luettava kuljettajan syyksi. IV osan muita artikloita, 51 artiklaa lukuun ottamatta, ja VI osan artikloita ei sovelleta tässä tapauksessa.

34 artikla

Vahingonkorvauksen yläraja esineiden kadotessa tai vahingoituessa

Kuljettajan ollessa vastuussa 33 artiklan 1 kohdan mukaisesti on hänen suoritettava vahingonkorvausta enintään 1 400 laskentayksikön määrään saakka kutakin matkustajaa kohti.

35 artikla

Vastuusta vapauttaminen

Kuljettaja ei vastaa matkustajalle vahingosta, joka johtuu siitä, ettei matkustaja ole noudattanut tulli- tai muiden hallintoveranomaisten antamia määräyksiä.

2 OSASTO

Matkatavara

36 artikla

Vastuuperiaatteet

1. Kuljettaja on vastuussa vahingosta, joka aiheutuu matkatavaran täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta sen kuljetettavaksi ottamisesta luovuttamiseen saakka, samoin kuin matkatavaran luovutuksen viivästyisestä.

2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos katoamiseen, vahingoittumiseen tai viivästyneeseen luovuttamiseen on syynä matkustajan virhe, hänen määräyksensä, joka ei johdu kuljettajan virheestä, matkatavarassa itsessään oleva vika tai seikat, joita rautatie ei ole voinut välttää ja joiden seurauksia se ei ole voinut estää.

3. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos katoaminen tai vahingoittuminen on aiheutunut erityisistä vahingonvaaroista, jotka liittyvät yhteen tai useampaan seuraavista seikoista:

- a) päällyksen puuttuminen tai puutteellisuus;
- b) matkatavaran erikoinen laatu;
- c) esineiden, joita ei oteta kuljetettavaksi, lähettäminen matkatavarana.

37 artikla

Todistustaakka

1. Kuljettaja on velvollinen näyttämään toteen, että katoamiseen, vahingoittumiseen tai viivästyneeseen luovuttamiseen on ollut syynä jokin 36 artiklan 2 kohdan tarkoittamista seikoista.

2. Jos kuljettaja osoittaa, että katoaminen tai vahingoittuminen on, asianhaarat huomioon ottaen, voinut johtua yhdestä tai useammasta 36 artiklan 3 kohdassa mainitusta erityisestä vahingonvaarasta, oletetaan sen johtuneen siitä tai niistä. Oikeudenomistajalla on kuitenkin oikeus osoittaa, ettei vahinko kokonaan tai osaksikaan ole aiheutunut jostakin näistä vahingonvaaroista.

38 artikla

Perättäiset kuljettajat

Jos yhden kuljetussopimuksen nojalla tapahtuvan kuljetuksen suorittajina on useampia perättäisiä kuljettajia, jokainen näistä ottaessaan kuljetettavaksi matkatavaran matkatavaratodistuksineen tai ajoneuvon kuljetusasiakirjoineen liittyy matkatavaran tai ajoneuvon kuljetuksen osalta kuljetussopimukseen matkatavaratodistuksen tai kuljetusasiakirjan ehtojen mukaisesti ja sitoutuu tästä johtuviin velvoitteisiin. Jokainen kuljettaja on tällöin vastuussa kuljetuksen suorituksesta koko kuljetusmatkalla luovutukseen saakka.

39 artikla

Suorittava kuljettaja

1. Vaikka kuljettaja, olipa hän siihen kuljetussopimuksen nojalla oikeutettu tai ei, on siirtänyt kuljetuksen tosiasiallisen suorittamisen kokonaan tai osaksi suorittavalle kuljettajalle, vastaa kuljettaja kuitenkin koko kuljetuksesta.

2. Kaikkia näiden yhtenäisten oikeussäännösten kuljettajan vastuuta säänteleviä määräyksiä sovelletaan myös suorittavan kuljettajan vastuuseen suorittamastaan kuljetuksesta. 48 ja 52 artiklaa sovelletaan niissä tapauksissa, jolloin suorittavan kuljettajan henkilökuntaa ja muita hänen kuljetuksen suorittamiseen käyttämiään henkilöitä vastaan nostetaan kanne.

3. Erityissopimus, jolla kuljettaja ottaa itselleen velvoitteita, jotka näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaan eivät kuulu hänelle, tai luopuu oikeuksista, jotka näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaan kuuluvat hänelle, koskee suorittavaa kuljettajaa vain, jos hän on nimenomaan suostunut tähän kirjallisesti. Riippumatta siitä, onko suorittava kuljettaja antanut tällaisen suostumuksen, erityissopimuksesta johtuvat velvoitteet ja luopumisilmoitukset sitovat kuljettajaa.

4. Jos sekä kuljettaja että suorittava kuljettaja ovat vastuussa, he vastaavat yhteisvastuullisesti.

5. Korvaus, joka voidaan vaatia kuljettajalta, suorittavalta kuljettajalta sekä heidän henkilökunnaltaan ja muilta henkilöiltä, joita he käyttävät kuljetuksen suorittamiseen, ei saa kokonaismäärältään ylittää näissä yhtenäisissä oikeussäännöksissä edellytetyjä vastuun enimmäismääriä.

6. Tämä artikla ei vaikuta kuljettajan ja suorittavan kuljettajan keskinäisiin takautumisoikeuksiin.

40 artikla

Katoamisolettamus

1. Oikeudenomistaja voi muita todisteita esittämättä katsoa kollin kadonneeksi, ellei sitä luovuteta hänelle tai aseteta haettavaksi 14 päivän kuluessa siitä, kun luovutusta 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti on pyydetty.

2. Jos kadonneeksi katsottu kolli löytyy vuoden kuluessa siitä, kun pyyntö sen luovuttamisesta on esitetty, on kuljettajan ilmoitettava siitä oikeudenomistajalle, jos tämän osoite tiedetään tai voidaan saada selville.

3. Oikeudenomistaja voi 30 päivän kuluessa 2 kohdan mukaisen ilmoituksen saamisesta vaatia, että matkatavara luovutetaan hänelle. Hänen on tällöin suoritettava matkatavaran kuljetuskustannukset lähetyspaikalta paikalle, jolla luovuttaminen tapahtuu, ja palautettava saamansa korvausmäärä vähentämällä siitä tähän korvaukseen ehkä sisältyneet kustannukset. Hänellä on kuitenkin edelleen oikeus vaatia vahingonkorvausta luovutuksen viivästymisestä 43 artiklan mukaisesti.

4. Ellei löytynyttä matkatavaraa vaadita takaisin 3 kohdassa mainitun määräajan kuluessa tai jos matkatavara löytyy yli vuoden kuluttua luovutuspyynnön esittämisestä, on matkatavara kuljettajan käytettävissä sen paikkakunnan lakien ja määräysten mukaan, jolla matkatavara on.

41 artikla

Korvaus katoamistapauksessa

1. Matkatavaran kadotessa täydellisesti tai osittain kuljettajan on suoritettava, olematta enemmälti korvausvelvollinen:
 - a) jos vahingon määrä on todistettu, tätä määrää vastaava korvaus, enintään kuitenkin 80 laskentayksikköä puuttuvan bruttopainon kilogrammalta tai 1 200 laskentayksikköä kolia kohti;
 - b) ellei vahingon määrää ole todistettu, kertakaikkinen korvaus, jonka suuruus on 20 laskentayksikköä puuttuvan bruttopainon kilogrammalta tai 300 laskentayksikköä kolia kohti.

Korvaustapa puuttuvaa kilogrammaa tai kolia kohti määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

2. Lisäksi kuljettajan on korvattava suoritettut kuljetusmaksut ja muut kadonneen matkatavaran kuljetuksesta aiheutuneet kustannukset sekä jo suoritettut tullit ja valmisteverot.

42 artikla

Korvaus vahingoittumistapauksesta

1. Jos matkatavara on vahingoittunut, kuljettajan on suoritettava matkatavaran arvonvähennyksen määrä. Muita korvausvaateita ei oteta huomioon.
2. Korvaus ei saa ylittää:
 - a) jos koko lähetyksen arvo on vahingoittumisen johdosta alentunut: määrää, johon se olisi noussut lähetyksen kokonaan kadottua;
 - b) jos vain osa lähetyksestä on vahingoittumisen johdosta arvoltaan laskenut: määrää, johon se olisi noussut arvoltaan alentuneen osan kokonaan kadotessa.

43 artikla

Korvaus luovutuksen viivästyessä

1. Matkatavaran luovutuksen viivästyessä kuljettajan on suoritettava kultakin alkavalta 24 tunnin ajalta matkatavaran luovutusvaatimuksen tekemisestä luettuna, enintään kuitenkin 14 päivältä:
 - a) jos oikeudenomistaja todistaa siitä aiheutuneen vahingon, tavarán vaurioituminen mukaan luettuna: korvausta, jonka määrä vastaa aiheutunutta vahinkoa, enintään 0,80 laskentayksikköä myöhästyneen matkatavaran bruttopainon kilogrammaa kohti tai 14 laskentayksikköä myöhästynyttä kolia kohti;
 - b) ellei oikeudenomistaja osoita siitä aiheutuneen vahinkoa: kertakaikkista korvausta, jonka määrä on 0,14 laskentayksikköä myöhästyneen matkatavaran bruttopainon kilogrammaa kohti tai 2,80 laskentayksikköä myöhästynyttä kolia kohti.

Korvaustapa kilogrammaa tai kolia kohti määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

2. Jos matkatavara on kokonaan kadonnut, 1 kohdassa mainittua korvausta ei suoriteta 41 artiklassa mainitun korvauksen lisäksi.
3. Jos osa matkatavarasta on kadonnut, 1 kohdassa mainittu korvaus on suoritettava siitä osasta, joka ei ole kadonnut.
4. Jos matkatavara on vahingoittunut eikä vahingoittuminen johdu luovutuksen viivästyisestä, suoritetaan 1 kohdassa mainittu korvaus tarvittaessa 42 artiklassa mainitun korvauksen lisäksi.
5. Missään tapauksessa 1 kohdassa sekä 41 ja 42 artiklassa edellytettyjen korvausten kokonaismäärä ei saa ylittää määrää, joka maksettaisiin matkatavaran kokonaan kadotessa.

3 OSASTO

Ajoneuvot

44 artikla

Korvaus viivästymisestä

1. Jos ajoneuvon kuormaus tai luovutus viivästyy kuljettajan syystä, kuljettajan on, mikäli oikeudenomistaja osoittaa viivästyksestä aiheutuneen vahinkoa, suoritettava korvaus, jonka määrä ei saa ylittää ajoneuvon kuljetusmaksua.
2. Jos kuormauksen viivästyessä kuljettajan syystä oikeudenomistaja luopuu kuljetussopimuksesta, kuljetusmaksu maksetaan hänelle takaisin. Mikäli oikeudenomistaja osoittaa tästä viivytyksestä aiheutuneen vahinkoa, hän voi lisäksi vaatia korvausta, jonka määrä ei saa ylittää ajoneuvon kuljetusmaksua.

45 artikla

Korvaus ajoneuvon katoamisesta

Jos koko ajoneuvo tai osa siitä katoaa, oikeudenomistajalle todistetusta vahingosta suoritettava korvaus lasketaan ajoneuvon käyvän arvon mukaan eikä se saa ylittää 8 000:ta laskentayksikköä. Kuormattu tai tyhjä perävaunu katsotaan ajoneuvoksi.

46 artikla

Vastuu muista esineistä

1. Ajoneuvoon jätettyjen tai ajoneuvoon kiinnitetyissä säiliöissä (esim. matkatavarasäiliöt tai suksilaatikot) kuljetettavien esineiden osalta kuljettaja vastaa ainoastaan vahingosta, joka on aiheutunut kuljettajan syystä. Kokonaiskorvaus ei saa ylittää 1 400:aa laskentayksikköä.
2. Ajoneuvon ulkopuolelle kiinnitetyistä esineistä, 1 kohdassa mainitut säiliöt mukaan luettuna, kuljettaja vastaa vain, jos osoitetaan, että vahinko johtuu kuljettajan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.

47 artikla

Sovellettava oikeus

Ellei tämän osaston säännöksissä toisin määrätä, sovelletaan ajoneuvoihin 2 osaston vastuuta matkatavarasta koskevia säännöksiä.

IV luku

Yhteiset määräykset

48 artikla

Vastuunrajoitusoikeuden menettäminen

Näiden yhtenäisten oikeussäännösten vastuunrajoituksia sekä kansallisen oikeuden määräyksiä, jotka rajoittavat korvaukset tiettyyn määrään, ei sovelleta, jos osoitetaan, että vahinko johtuu kuljettajan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.

49 artikla

Korvausmäärän muuntaminen ja korko

1. Jos korvausmäärää laskettaessa on muunnettava ulkomaisissa rahayksiköissä ilmoitettuja summia, muuntaminen tapahtuu korvauksen maksupäivänä maksupaikalla voimassa olevan kurssin mukaan.

2. Oikeudenomistaja voi vaatia korvausmäärälle korkoa, joka lasketaan viiden prosentin vuotuisikoron mukaan alkaen 55 artiklassa mainitun maksuvaatimuksen esittämispäivästä tai, ellei tällaista maksuvaatimusta ole tehty, kanteen vireillepanopäivästä.
3. Kuitenkin 27 ja 28 artiklan nojalla maksettavasta korvauksesta korkoa lasketaan vasta siitä päivästä, jolloin ne olosuhteet, joihin korvaussumman määrääminen on perustunut, ovat syntyneet, jos tämä päivä on myöhäisempi kuin maksuvaatimuksen esittäminen tai kanteen vireillepanopäivä.
4. Matkatavaran osalta korkoa suoritetaan vain, jos korvaus ylittää 16 laskentayksikköä matkatavaratodistusta kohden.
5. Ellei oikeudenomistaja hänelle määrätyn kohtuullisen ajan kuluessa toimita matkatavaran osalta kuljettajalle vaateen lopullista käsittelyä varten tarpeellisia asiakirjoja, ei korkoja lasketa tämän määräajan umpeen kulumisen ja asiakirjojen sisäänjättöpäivän väliseltä ajalta.

50 artikla

Vastuu ydintapahtuman yhteydessä

Kuljettaja on vapaa hänelle näiden yhtenäisten oikeussäännösten nojalla tulevasta vastuusta, kun ydintapahtuma on aiheuttanut vahingon ja kun jossakin sopimusvaltiossa voimassa olevien lakien ja määräysten nojalla, jotka koskevat vastuuta ydinenergian alalla, tästä vahingosta on vastuussa asianomaisen laitoksen haltija tai joku muu henkilö hänen asemastaan.

51 artikla

Henkilöt, joista kuljettaja on vastuussa

Kuljettaja on vastuussa henkilökunnastaan ja muista kuljetuksen suorittamiseen käyttämistään henkilöistä heidän suorittamissaan tehtävissään. Rataverkon, jolla kuljetus tapahtuu, hallinnot katsotaan henkilöiksi, joita kuljettaja käyttää kuljetuksen suorittamiseen.

52 artikla

Muut kanteet

1. Kaikissa tapauksissa, joihin näitä yhtenäisiä oikeussäännöksiä sovelletaan, voidaan kuljettajaa vastaan ajaa vahingonkorvauskannetta, tapahtuipa se millä perusteella tahansa, vain näissä oikeussäännöksissä edellytetyin ehdoin ja rajoituksin.
2. Sama koskee kanteita henkilökuntaa ja muita henkilöitä vastaan, joista kuljettaja on vastuussa 51 artiklan nojalla.

V OSA

MATKUSTAJAN VASTUU

53 artikla

Erityiset vastuuperiaatteet

Matkustaja on vastuussa kuljettajalle kaikista vahingoista,

- a) jotka aiheutuvat siitä, ettei hän ole noudattanut
 1. 10, 14 ja 20 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan,
 2. yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskevista erityismääräyksistä johtuvia velvollisuuksiaan,
 3. vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskevasta ohjesäännöstä (RID) johtuvia velvollisuuksiaan, tai
- b) jotka ovat matkustajan mukanaan kuljettamien esineiden tai eläinten aiheuttamia,

mikäli hän ei voi todistaa vahingon aiheutuneen olosuhteiden johdosta, joita matkustaja tunnolliselta matkustajalta vaadittavasta huolellisuudesta huolimatta ei ole voinut välttää eikä estää niiden seurauksia. Tämä määräys ei koske kuljettajalle 26 artiklan ja 33 artiklan 1 kohdan nojalla kuuluvaa vastuuta.

VI OSA

VAATEIDEN TOTEUTTAMINEN

54 artikla

Osittaisen katoamisen tai vahingoittumisen toteaminen

1. Jos kuljettaja huomaa tai otaksuu tai oikeudenomistaja väittää, että osa kuljettajan vastuulla kuljetetusta esineestä (matkatavara, ajoneuvo) on kadonnut tai että esine on vahingoittunut, kuljettajan on viipymättä ja mikäli mahdollista oikeudenomistajan läsnä ollessa laadittava vahingon laadun mukainen tarkastuspöytäkirja esineen kunnosta ja mikäli mahdollista vahingon suuruudesta ja syystä sekä vahingon tapahtumahetkestä.
2. Jäljennös tästä tarkastuspöytäkirjasta on lunastuksetta toimitettava oikeudenomistajalle.
3. Ellei oikeudenomistaja hyväksy pöytäkirjassa esitettyjä seikkoja, hän voi vaatia, että matkatavaran tai ajoneuvon kunto sekä vahingon syy ja määrä todetaan kuljetussopimuksen osapuolten nimeämän asiantuntijan toimesta tai oikeudenkäyntiteitse. Menettelyssä noudatetaan sen valtion lakeja ja määräyksiä, jossa toteaminen tapahtuu.

55 artikla

Vaateiden esittäminen

1. Kuljettajan vastuuta matkustajien kuoleman- ja loukkaantumistapauksessa koskevat vaateet on esitettävä kirjallisesti sille kuljettajalle, jota vastaan kannetta voidaan ajaa. Jos kyseessä on kuljetus, jonka suorittavat perättäiset kuljettajat yhden ainoan kuljetussopimuksen nojalla, vaateet voidaan esittää myös ensimmäiselle tai viimeiselle kuljettajalle samoin kuin kuljettajalle, jolla on siinä maassa, jossa matkustajan kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka sijaitsee, pääkonttorinsa tai sivukonttori taikka toimipaikka, jonka välityksellä kuljetussopimus on solmittu.
2. Muut kuljetussopimukseen perustuvat vaateet on esitettävä kirjallisesti 56 artiklan 2 ja 3 kohdassa mainitulle kuljettajalle.
3. Asiakirjat, joiden liittämistä vaatimuksiin oikeudenomistaja pitää tarpeellisena, on esitettävä joko alkuperäisinä tai jäljennöksinä, jotka on vahvistettava asianmukaisesti, jos kuljettaja niin vaatii. Selvittäessään vaatimukset lopullisesti voi kuljettaja vaatia takaisin matkalipun, matkatavaratodistuksen ja kuljetusasiakirjan.

56 artikla

Kuljettajat, joita vastaan kannetta voidaan ajaa

1. Vahingonkorvauskannetta, joka perustuu kuljettajan vastuuseen matkustajien kuoleman- tai loukkaantumistapauksessa, voidaan ajaa ainoastaan 26 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua vastuussa olevaa kuljettajaa vastaan.
2. Tämän artiklan 4 kohdan tapausta lukuun ottamatta muita matkustajan kuljetussopimukseen perustuvia kanteita voidaan ajaa ainoastaan ensimmäistä, viimeistä tai sitä kuljettajaa vastaan, jonka kuljetusosuudelle kanteen aiheuttanut seikka tapahtui.
3. Jos kuljetuksen suorittajina on perättäisiä kuljettajia ja kuljettaja, joka on velvollinen luovuttamaan matkatavaran tai ajoneuvon, on suostumuksellaan merkitty matkatavaratodistukseen tai ajoneuvon kuljetusasiakirjaan, voidaan 2 kohdan mukaisia kanteita ajaa häntä vastaan siinäkin tapauksessa, ettei hän ole vastaanottanut matkatavaraa tai ajoneuvoa.
4. Kuljetussopimuksen perusteella suoritetun maksun palauttamista koskevaa kannetta voidaan ajaa joko sitä kuljettajaa vastaan, joka on tämän maksun kantanut, tai sitä vastaan, jonka hyväksi maksu on kannettu.
5. Kannetta voidaan ajaa muitakin kuin 2 ja 4 kohdassa mainittuja kuljettajia vastaan, milloin se esitetään vastahaasteena tai väitteenä samaan kuljetussopimukseen perustuvaa päävaatimusta koskevassa oikeudenkäynnissä.
6. Mikäli näitä yhtenäisiä oikeussäännöksiä sovelletaan suorittavaan kuljettajaan, voidaan kannetta ajaa myös häntä vastaan.
7. Jos kantajalla on oikeus valita jokin useammasta kuljettajasta, hänen valinta-oikeutensa lakkaa niin pian kuin kanne on voitu panna vireille niistä jotakuta vastaan; tämä on voimassa myös silloin, kun kantajalla on oikeus valita yhden tai useamman kuljettajan ja suorittavan kuljettajan välillä.

58 artikla

Kuoleman- ja loukkaantumistapauksista johtuvan vaateen raukeaminen

1. Oikeudenomistajan kuljettajan vastuuseen matkustajien kuoleman- tai loukkaantumistapauksissa perustuva vaade raukeaa, ellei hän ilmoita matkustajaa kohdanneesta onnettomuudesta 12 kuukauden kuluessa vahingosta tiedon saatuaan jollekin niistä kuljettajista, joille korvausvaatimus 55 artiklan 1 kohdan mukaan voidaan esittää. Jos oikeudenomistaja ilmoittaa onnettomuudesta suullisesti, on kuljettajan annettava hänelle tästä ilmoituksesta kirjallinen todistus.
2. Vaade ei kuitenkaan raukea:
 - a) jos oikeudenomistaja on 1 kohdassa mainittuna aikana esittänyt korvausvaatimuksen jollekin 55 artiklan 1 kohdassa mainituista kuljettajista;
 - b) jos vastuussa oleva kuljettaja on 1 kohdassa mainitun ajan kuluessa saanut tiedon matkustajaa kohdanneesta onnettomuudesta muuta tietä;
 - c) jos onnettomuudesta ei ole lainkaan ilmoitettu tai siitä on ilmoitettu liian myöhään ja laiminlyönti on johtunut oikeudenomistajasta riippumattomista olosuhteista;
 - d) jos oikeudenomistaja osoittaa, että onnettomuus on aiheutunut kuljettajan tuottamuksesta.

59 artikla

Matkatavaran kuljetuksesta johtuvan vaateen raukeaminen

1. Oikeudenomistajan ottaessa matkatavaran vastaan raukeavat kaikki ne kuljetussopimukseen perustuvat vaateet kuljettajaa vastaan, jotka johtuvat matkatavaran osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta tai luovutuksen viivästyisestä.
2. Korvausvaateet eivät kuitenkaan raukea:
 - a) kysymyksen ollessa osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta:
 1. jos katoaminen tai vahingoittuminen on todettu 54 artiklan mukaisesti, ennen kuin oikeudenomistaja on ottanut matkatavaran haltuunsa;
 2. jos toteaminen, joka 54 artiklan mukaisesti olisi pitänyt suorittaa, on laiminlyöty yksinomaan kuljettajan omasta syystä;
 - b) kysymyksen ollessa sellaisesta ulkonaisesti näkymättömästä vahingosta, joka todetaan vasta oikeudenomistajan otettua matkatavaran haltuunsa, mikäli oikeudenomistaja:
 1. pyytää 54 artiklan mukaista toteamista heti, kun vahinko on havaittu ja viimeistään kolmantena päivänä matkatavaran haltuunotosta sekä
 2. lisäksi todistaa vahingon syntyneen kuljetettavaksi ottamisen ja luovuttamisen välisenä aikana;
 - c) kysymyksen ollessa luovutuksen viivästyisestä, jos oikeudenomistaja esittää 21 päivän kuluessa vaatimuksensa jollekin 56 artiklan 3 kohdassa mainituista kuljettajista;
 - d) jos oikeudenomistaja osoittaa, että vahinko on aiheutunut kuljettajan tuottamuksesta.

60 artikla

Vaateen vanhentuminen

1. Vahingonkorvausvaateet, jotka perustuvat kuljettajan vastuuseen matkustajien kuolemasta tai loukkaantumisesta, vanhentuvat seuraavasti:
 - a) matkustajan osalta kolmessa vuodessa onnettomuutta seuraavasta päivästä lukien;
 - b) muiden oikeudenomistajien osalta kolmessa vuodessa matkustajan kuolemaa seuraavasta päivästä lukien, kuitenkin niin, ettei tämä aika saa ylittää viittä vuotta onnettomuutta seuraavasta päivästä lukien.

2. Muiden kuljetussopimukseen perustuvien vaateiden vanhentumisaika on yksi vuosi. Vanhentumisaika on kuitenkin kaksi vuotta, jos kyseessä on kanne sellaisen vahingon johdosta, joka johtuu teosta tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.
3. Edellä 2 kohdassa mainittu vanhentumisaika alkaa:
 - a) kun kyseessä on korvausvaade täydellisestä katoamisesta: neljäntoista päivästä 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettun määräajan kuluttua umpeen;
 - b) kun kyseessä on korvausvaade osittaisen katoamisen tai vahingoittumisen tai luovutuksen viivästymisen johdosta: päivästä, jolloin matkatavara on luovutettu matkustajalle;
 - c) kaikissa muissa matkustajakuljetusta koskevissa tapauksissa: päivästä, jolloin matkalipun kelpoisuus aika päättyy.

Vanhentumisaajan alkukohdaksi ilmoitettua päivää ei lueta tähän aikaan.

4. [...]
5. [...]
6. Muussa suhteessa vanhentumisen lakkaamisesta tai keskeyttämisestä on voimassa kansallinen oikeus.

VII LUKU

KULJETTAJIEN VÄLISET SUHTEET

61 artikla

Kuljetusmaksun jako

1. Kunkin kuljettajan on maksettava muille kuljetukseen osallistuneille kuljettajille näille tuleva osa kuljetusmaksusta, jonka se on kantanut tai jonka sen olisi pitänyt kantaa. Maksutapa määrätään kuljettajien välisillä sopimuksilla.
2. 6 artiklan 3 kohtaa, 16 artiklan 3 kohtaa ja 25 artiklaa sovelletaan myös perättäisten kuljettajien välisiin suhteisiin.

62 artikla

Takautumisoikeus

1. Kuljettajalla, joka on suorittanut näiden yhtenäisten oikeussäännösten perusteella korvausta, on kuljetukseen osallistuneisiin kuljettajiin kohdistuva takautumisoikeus seuraavien määräysten mukaan:
 - a) kuljettaja, joka on aiheuttanut vahingon, on yksin siitä vastuussa;
 - b) jos useat kuljettajat ovat aiheuttaneet vahingon, vastaa kukin kuljettaja siitä vahingosta, jonka se on aiheuttanut; jos tällaista erittelyä ei voida suorittaa, korvausmäärä on jaettava niiden kesken c alakohdan mukaisesti;
 - c) ellei voida näyttää toteen, kuka kuljettajista on aiheuttanut vahingon, korvausmäärä on jaettava kaikkien kuljetukseen osallistuneiden kuljettajien kesken, lukuun ottamatta niitä, jotka osoittavat, etteivät ne ole aiheuttaneet vahinkoa; jako toimitetaan kuljettajille tulevan kuljetusmaksun osuuden mukaisessa suhteessa.
2. Jos jokin kuljettajista on maksukyvytön, sen osalle tuleva maksamaton osuus on jaettava kaikkien muiden kuljetukseen osallistuneiden kuljettajien kesken kuljettajille tulevan kuljetusmaksuosuuden mukaisessa suhteessa.

63 artikla

Menettely takautumisjutuissa

1. Kuljettajalla, jota vastaan 62 artiklassa mainittua takautumiskannetta ajetaan, ei ole oikeutta kiistää sen maksun oikeellisuutta, jonka takautumiskanteen esittänyt kuljettaja on suorittanut, jos korvausmäärän on vahvistanut tuomioistuimien, sen jälkeen kun ensiksi mainitulle kuljettajalle on asianmukaisesti annettu tieto haasteesta ja sillä on ollut tilaisuus esiintyä väliintulijana jutussa. Pääkannetta käsittelevä tuomioistuin määrää haasteen tiedoksi antamista ja väliintulijana esiintymistä varten määräajat.

2. Kuljettajan, joka esittää takautumiskanteen, on esitettävä vaatimuksensa samassa kanteessa kaikkia kuljetukseen osallistuneita kuljettajia vastaan, joiden kanssa ei ole päästy sovintoratkaisuun sillä uhalla, että takautumisoikeus niitä vastaan, joita ei ole haastettu, raukeaa.
3. Tuomioistuimen tulee yhdistää kaikki sen käsiteltävänä olevat takautumiskanteet.
4. Kuljettaja, joka haluaa toteuttaa takautumisoikeutensa, voi nostaa oikeusjutun sen maan tuomioistuimissa, jossa jollakin kuljetukseen osallistuneista kuljettajista on pääkonttorinsa tai sivukonttori taikka toimisto, jonka välityksellä kuljetussopimus on solmittu.
5. Jos kante on nostettava useita kuljettajia vastaan, kanteen nostavalla kuljettajalla on oikeus valita jokin 4 kohdan mukaan laillisista tuomioistuimista, jossa se panee kanteen vireille.
6. Takautumiskannetta ei saa yhdistää oikeudenomistajan kuljetussopimuksen perusteella vireille panemaan korvauskanteeseen.

64 artikla

Takautumista koskevat sopimukset

Kuljettajat voivat tehdä keskenään 61 ja 62 artiklasta poikkeavia sopimuksia.

LIITE II

VÄHIMMÄISTIEDOT, JOTKA RAUTATIEYRITYSTEN JA/TAI LIPUNMYYJIEN ON ANNETTAVA

I osa: Ennen matkaa annettavat tiedot

Sopimukseen sovellettavat yleiset ehdot

Nopeimman matkan aikataulut ja siihen liittyvät ehdot

Halvimpiin hintoihin liittyvät aikataulut ja ehdot

Vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön mahdollisuus käyttää kyseistä liikennepalvelua, käyttöehdot ja junassa olevien palvelutilojen saatavuus

Polkupyörien kuljetusmahdollisuus ja kuljetusehdot

Mahdollisuus saada paikkoja savuttomista ja tupakkavaunuista, ensimmäisestä ja toisesta luokasta sekä lepo- ja makuuvaunuista

Toimet, jotka todennäköisesti keskeyttävät liikennepalvelun tai viivästyttävät sitä

Palvelujen saatavuus junassa

Menettelyt kadonneiden matkatavaroiden takaisin saamiseksi

Valitustentekomenettelyt

II osa: Matkan aikana annettavat tiedot

Junassa tarjottavat palvelut

Seuraava asema

Viivästymiset

Tärkeimmät junayhteydet

Turvallisuusasiat

*LIITE III***LIIKKENEPALVELUJEN LAATUA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET**

Tiedotus ja liput

Liikennepalvelujen täsmällisyys ja liikennepalvelujen keskeytymistä koskevat yleiset periaatteet

Liikennepalvelujen peruuttaminen

Liikkuvan kaluston ja rautatieasemien siisteys (vaunujen ilman laatu, saniteettitilojen puhtaus jne.)

Asiakastytyväisyystutkimus

Valitusten käsittely, takaisinmaksut ja korvaukset, kun palveluiden laatuvaatimuksia ei ole noudatettu

Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustaminen
